

SUSZTER TAMÁS

**A FEJÉR MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG KÖZREMŰKÖDÉSE A
MÉLYSÉGI ELLENŐRZÉSben ÉS A BELSŐ HATÁRON IDEIGLENES JELLEGGEL
VISSZAÁLLÍTOTT HATÁRELLENŐRZÉSben¹
(GYAKORLATI TAPASZTALATOK A 2020-2021. ÉVEKBŐL)**

1. Bevezetés

A 2020 szeptember 1-jén a belső határokon ideiglenesen visszaállított határforgalom ellenőrzés rendőri feladatai is megjelentek e Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság életében, hiszen a kapott feladat alapján egy nagyobb létszámú rendőri erő átrendelésével kellett becsatlakozni és a végrehajtásban közreműködni a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területén található, volt határátkelőhelyeken az ideiglenesen visszaállított határforgalom ellenőrzésben.

A mélységi, migrációs ellenőrzési feladatokat a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság személyi állománya szervezeten, tervezetten önálló tevékenységként is de, más rendőri szervezetekkel együttműködve már több éve folyamatosan végezte. A 2020-21-es években jellemzően heti több alkalommal hajtottak végre elfogásokat a kollégák Fejér megye útjain. Az intézkedések során egy-egy esetben csak illegális bevándorlók, míg több esetben az embercsempészetben közreműködő és azt elkövető személyek is elfogásra kerülnek. A mélységi migrációs ellenőrzések, és annak következtében végrehajtott elfogások, és azt követő adminisztrációs, és logisztikai feladatok napi szintű feladatokat rótt a Fejér Megyei rendőr-főkapitányság munkatársaira. E cikk két önálló fejezetében röviden, lényegretörően ezt az ember feletti munkát próbáltam szemléltetni, felidézve a 2020-21-es éveket a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság napi életéből.

2. A határforgalom-ellenőrzés ideiglenes visszaállítása a belső határokon

Mivel a belső határokon történő határellenőrzés ideiglenes visszaállítása érinti a személyek szabad mozgását, ezért az ilyen ellenőrzés visszaállítására vonatkozó döntést csakis közösen elfogadott kritériumok szerint, a Bizottságnak küldött megfelelő értesítés mellett vagy valamely uniós intézmény által kiadott ajánlás alapján szabad meghozni. Mindenesetre a belső határokon történő határellenőrzés visszaállításának kivételes intézkedésnek kell maradnia, amelyre csak végső lehetőségként kerülhet sor, különleges, objektív kritériumokon és az uniós szinten figyelemmel kísért szükségesség értékelésén alapuló, szigorúan korlátozott hatállyal és időtartamra. Abban az esetben, ha a közrendet vagy a belső biztonságot fenyegető komoly veszély azonnali intézkedést követel meg, a tagállamoknak módjukban kell, hogy álljon a belső határokon történő határellenőrzés tíz

¹ E tanulmányban szereplő megyei szintű elnevezések a 2020-2021. évek terminológiájának felelnek meg

napot nem meghaladó időtartamra történő visszaállítása. Ezen időtartam esetleges meghosszabbítását uniós szinten figyelemmel kell kísérni.²

2.1. A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság feladatai a belső határon ideiglenesen visszaállított határforgalom-ellenőrzésben³

A Kormány Magyarország közrendjét és belső biztonságát fenyegető komoly veszély fennállása miatt az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 13. §-a alapján kihirdeti, hogy a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikk 1. pontja szerinti teljes belső határon a határellenőrzést ideiglenesen visszaállítja. Kormány rendelete 2020. szeptember 1-jén lépett hatályba, és 2021. április 8-án hatályát veszti.⁴

Az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság 2020. szeptember 4-től elrendelte a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: GYMSMRFK) állományának határrendészeti feladatokat ellátó állománnyal történő megerősítését 2*20 fő rendőrrel a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: FMRK) állományából. Az átrendelések során 3 egymást követő szolgálat került teljesítésre, mely vagy 3 egymást követő nappali, vagy 3 egymást követő éjszakai szolgálatot jelentett. Megerősítendő közúti határátkelőhelyek: Vámosszabadi: 2*8 fő; Rajka: 2*12 fő.

Az állomány minden alkalommal két részletben került leszállításra (külön a nappalos szak és külön az éjszakai szak). Az FMRK Gazdasági Igazgatóság munkatársai két útvonalon (keleti: M1 autópálya, és nyugati: 63-as út, 81-es út, M1 autópálya) autóbusszokkal szállították az állományt. Berendelt állomány megoszlása: Keleti útvonal, átrendelési hely Vámosszabadi: 4 fő Dunaújvárosi Rendőrkapitányság; 2 fő Gárdonyi Rendőrkapitányság (Ercsi Rendőrőrs felvételi hellyel); 2 fő Bicskei Rendőrkapitányság. Nyugati útvonal, átrendelési hely Rajka; 3 fő Sárbogárdi Rendőrkapitányság; 2 fő Gárdonyi Rendőrkapitányság (Székesfehérvári Rendőrkapitányság felvételi hely*); 5 fő Székesfehérvári Rendőrkapitányság; 2 fő Móri Rendőrkapitányság.

Az átrendelt állománnyal minden alkalommal külön gépjárművel 2 fő parancsnok és 1 fő logisztikai munkatárs utazott. Az átrendelt állomány parancsnoka felelős volt a berendelt állomány pontos elindulásáért, megérkezéséért, a biztosítás összehangolásáért, a kapott feladatok szakszerű, magas hatásfokú végrehajtásáért. Felelős volt továbbá a fogamosított rendőri intézkedések, esetlegesen bekövetkező rendkívüli események parancsnoki kivizsgálásáért, az állomány egységes és előírászerű öltözetéért, valamint a keletkező szolgálatok, készenlétek naprakész vezetéséért, illetve azoknak naponta az illetékes parancsnokok e-mail címére történő megküldéséért, az átrendelés helye szerinti MRFK kijelölt parancsnokával történő ellenjegyeztetéséért.

Az átrendelés alatti tevékenységről, eseményekről a kijelölt parancsnok parancsnoki összefoglaló jelentést készített és az átrendelés befejezését követően a jelentést felterjesztette az FMRK Rendészeti Igazgatóság részére.

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex). (23)). Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32016R0399-2021.04.05>.

³ Vö. Suszter Tamás: A belső határon a határellenőrzés ideiglenes visszaállításában és a mélységi ellenőrzésben való közreműködés gyakorlati tapasztalatai Fejér megye rendőri szerveit érintően. Diplomamunka. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék Rendészeti Vezető Szak. Budapest, 2021. 17. o.

⁴ 407/2020. (VIII. 30.) Korm. rendelet a határellenőrzés ideiglenes visszaállításáról

A végrehajtásban részt vett erők felszerelése, fegyverzete: 10M e. r. gyakorló ruházat, szövetsapka (pilotka), 10M e. r. gyakorló bakancs, 12M e. r. taktikai öv készlet, 16M szolgálati, csapadék ellen védő kabát és nadrág, 08M jó láthatósági átvető, szolgálati okmányok, alap szolgálati felszerelés, (R 92 könnyűgáz spray, bilincs, rendőrbot, szolgálati maroklőfegyver) váltás ruházat. A szolgálatban lévő bűnügyi és igazgatásrendészeti állomány csapadék ellen védő kabáttal és nadrággal nem rendelkezett ezért a parancsnokoknak egyénileg kellett gondoskodnia a központi beszerzésre ezekben az esetekben. 5 db EDR rádió (FMRFK Biztosítás-1 csatornán forgalmazva). Napi szolgálatokhoz személyenként naponta 2 szájmaszkot, gumikesztyűt, kézfertőtlenítőt és felületfertőtlenítő folyadékot biztosítottak a koronavírus elleni védekezés céljából.

Az FMRFK Gazdasági Igazgatóság az indulásokkor biztosított továbbá személyenként 1 db élelmiszercsomagot, és ivóvizet az állománynak, és ezt követően a részt vevők teljes ellátásban részesültek. A berendelő kiküldésével egy időben felmérésre került, hogy van-e a személyi állomány vonatkozásában különleges élelmezéssel kapcsolatos igény. Az összevonás időszakában a saját használatú mobil rádiótelefon használatát az érintett állomány részére az FMRFK Vezetője engedélyezte. Az átrendeléssel kapcsolatban keletkezett túlórákat rendkívüli túlóráként kellett elrendelni Covid-19 jogcímen.

2.2. Az átrendelés hatásai a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságra⁵

Megerősítő erőként átrendelve a Fejér Megyei rendőr-főkapitányság állománya 2020. szeptember 05-én kezdte meg az ideiglenesen visszaállított határforgalom ellenőrzést a Győr-Moson Sopron Megyei Rendőr-főkapitánysághoz tartozó Mosonmagyaróvár Rendőrkapitányság Rajka és Győr rendőrkapitányság Vámoszabadi határ átkelőknél. Az ellenőrzésben 2020. október 1-jéig átrendeléssel 40 fő vett részt két váltásban, nappalos és éjszakai műszakban. 2020. október 1-jétől október 28-ig 26 fő, október 28-tól november 23-ig 26 fő, november 23-tól 2021. február 08-ig a feladat felfüggesztéséig 1 fő került átrendelésre a feladatok végrehajtására.

Az átrendelt állomány feladatait és leterheltségét jelentősen meghatározta, hogy melyik ideiglenesen visszaállított ellenőrző ponton haljotta végre a tevékenységét. A Győri Rendőrkapitányság illetékeségi területén található Vámoszabadi ellenőrzési ponton a fő szabály szerint csak az úgynevezett ingázó magyar és szlovák állampolgárok közlekedhettek, akik tudták igazolni azt, hogy Magyarországon dolgoznak (munkavégzés, egészségügyi ellátás, egyéb szolgáltatások igénybe vétele stb.), és azt 30 kilométeres körzetben 24 órán belül el tudják végezni.

Mivel az adott területén kiléptető rendszer nem működött, ezért a beléptetés feltételeinek valódiságát ellenőrizni nagyon nehéz, vagy lehetetlen volt, de a napok múlásával egyértelműen látszott, hogy állandó személyek, családok, egyéb csoportok szeretnének belépni hazánkba.

Az úgynevezett teherforgalom ellenőrzés során is csak a fent megjelölt céllal érkező szlovák vagy magyar állampolgárok léphettek Magyarország területére, ebből az okból kifolyólag minimális teherforgalom volt, de a visszafordítás intézményével főleg a teherforgalom ellenőrzés esetében kellett élni, azért mert a Magyarországra tartó vagy tranzit forgalomba érkező külföldi gépjármű vezetők nem a kijelölt átkelőn kíséreltek meg átjutni, tekintettel a csekély forgalomra.

⁵ Suszter Tamás: i.m. 19. o.

Az ellenőrzésben részt vevő kollégák feladata volt, hogy a beléptetésre jelentkező személyeket és gépjárműveket regisztrálja. A regisztráció egyik legfontosabb eszköze az az okos eszköz (RZS NOVA 2.43.1.0 applikációval ellátott okostelefon vagy tablet), amely fényképezéssel végzi a gépjárművek és okmányok rögzítését majd ezek alapján a személyek ellenőrzését. Az ellenőrzést követően nyilatkozatni kellett a belépésre jelentkezőket utazásuk céljáról és várható időtartamáról valamint egészségügyi állapotukról, szükség esetén, szűrőpróbaszerűen hőmérséklet (láz) mérést kellett végrehajtani.

Az ellenőrzési ponton a nem ingázó, hanem haza térő magyar állampolgároknak az okos eszköz alkalmazásával lakó vagy tartózkodási helyükre karantént kellett elrendelni. A kollégáknak napi átlagban 20-30 „visszairányítást” kellett alkalmazni, mert olyan állampolgárok próbáltak belépni, akik csak tranzit útvonalon haladhattak.

A Mosonmagyaróvári rendőrkapitányság illetékességi területén található a volt Rajkai közúti határátkelőhely ponton a kollégák feladata gyakorlatilag megegyezett a Városszabadiban dolgozó kollégákkal, annyi eltéréssel, hogy ott a tranzitra jelentkezők is beléphettek Magyarországra és a forgalom a nemzetközi folyosó jellegéből adódóan óriási volt. Nem egy alkalommal fordult elő, hogy az ellenőrzések következtében a gépjármű forgalom olyan szinten feltorlódott, hogy Pozsony területén is óriás dugók keletkeztek. Ezekben az esetekben szlovák kérésre, a helyszínen kijelölt parancsnok döntése alapján a totális ellenőrzést felváltotta a szűrőpróba szerű ellenőrzés.

2.3. Alcím összegzése⁶

Összességében elmondható, hogy a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság majd fél év időtartamban jelentős erő, eszköz ráfordítással vett részt az ideiglenesen visszaállított határforgalom ellenőrzésben, annak ellenére, hogy határszakasszal nem rendelkezik. Amennyiben megnézzük a szolgálati összesítésben szereplő kimutatást egyértelműen kitűnik, hogy az állomány mind szolgálatból mind túlórából jelentős időt töltött távol a szolgálati helyétől és az alap feladatitól, ezzel is csökkentve a küldő szerv közterületen tölthető óráinak számát, ezáltal átvitt értelemben a lakosság szubjektív közbiztonság érzetét, hiszen a küldő szerv településein élők sokkal kevesebb alkalommal találkoztak a „saját rendőreikkel”

A helyi szerveknél a kialakult szóhasználatban a településeken dolgozó körzeti megbízottakat (KMB) nevezik a helyi lakosok, az önkormányzati képviselők és a polgármesterek a „saját rendőreiknek”. Amennyiben rendszeresen nem jelenik meg a KMB a településen, akkor azt az ott élők észreveszik és jelzik a helyi képviselőknek vagy a polgármesternek, aki erről személyesen vagy telefonon értesíti a rendőrkapitányt. Természetesen megértők, de azért minden alkalommal nagyon figyelni kell, hogy rendszeresen ne ugyanazok a személyek kerüljenek átrendelésre. A KMB-k elvonásának okairól már több alkalommal kellett számot adni a minden évben esedékes önkormányzati beszámolók alkalmával.⁷

Az ilyen és ehhez hasonló nem alapfeladatot, azaz nem azt a feladatot amit a szó hétköznapi értelmében a kapitányságokon dolgozó rendőr és az illetékességi területen élő

⁶ Suszter Tamás: i.m. 23. o.

⁷ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 8 § (4) alapján a rendőrkapitány vagy kijelölt helyettese évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő-testületének a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azzal kapcsolatos feladatokról. - <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv-2021.03.28>.

állampolgár a nem a helyi rendőri szerv alapfeladatainak gondol, nevezzük elvonási tényezőnek. A dolgozatomban első felében bemutattam egy olyan feladatot, amelyet kollégáim és a területen élők is elvonási tényezőként élnek meg, de hasonló mértékű kritikát fogalmaznak a települési önkormányzatok polgármesterei akkor is, ha a kollégáim az illegális migráció és az embercsempészet elleni tevékenység keretében, mélységi ellenőrzési feladatokban vesznek részt. Dolgozatomban második felében a mélységi ellenőrzési feladatokban történő közreműködést szeretném bemutatni a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság szemszögéből.

3. Ellenőrzések a tagállamok területén (mélységi ellenőrzés)

Munkám második felét is célszerű az alapfogalmak és alapelvek tisztázásával kezdeni, de ebben a körben már elegendő csak a mélységi ellenőrzés alapvető szakmai kritériumainak kifejtése. A határellenőrzés hiánya a belső határokon nem érinti a következőket:

- Az egyes tagállamok illetékes hatóságai által a nemzeti jog alapján gyakorolt rendőrségi hatáskör, amennyiben az ilyen hatáskör gyakorlása nem a határforgalom-ellenőrzéssel azonos tartalmú; ez a határ menti területeken is érvényes. Az első mondat alkalmazásában a rendőrségi hatáskör gyakorlása különösen akkor nem minősül a határforgalom-ellenőrzéssel azonos tartalmúnak, ha a rendőri intézkedések:
 - célja nem a határellenőrzés;
 - a közrendet érintő esetleges veszélyekkel kapcsolatos általános rendőrségi információ és tapasztalaton alapulnak, és különösen a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányulnak;
 - előkészítésének és végrehajtásának módja egyértelműen eltér a külső határokon történő rendszeres személyellenőrzésektől;
 - végrehajtására szűrőpróbaszerűen kerül sor;
 - az egyes tagállamok jogszabályai alapján az illetékes hatóságok által, a kikötői vagy repülőterei hatóságok, illetve fuvarozók által a kikötőkben és a repülőtereken elvégzett biztonsági személyellenőrzések, feltéve hogy az említett ellenőrzések az érintett tagállam területén belül utazó személyekre is vonatkoznak;
 - a tagállamok számára biztosított az a lehetőség, hogy jogszabályban írják elő az iratok és okmányok birtoklására vagy magánál tartására vonatkozó kötelezettséget;
 - annak lehetőségét, hogy a tagállamok, a Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határokon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i schengeni megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény (Schengeni Egyezmény) 22. cikkének rendelkezései szerint, jogszabályban írják elő a harmadik országbeli állampolgárok számára azon kötelezettséget, hogy bejelentkezzenek, amikor a területükre lépnek.⁸

Mélységi ellenőrzés a külföldiek magyarországi tartózkodása jogszerűségének megállapítására irányuló – jellemzően kockázatelemzés alapján, illetve szűrőpróbaszerűen

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 Rendelete (2016. március 9.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex).). Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32016R0399-2021.04.05>.

végzett – kompenzációs rendőri intézkedés, melynek célja nem határellenőrzés, és amely előkészítésében és végrehajtási módjában egyértelműen eltér a külső határokon történő személyellenőrzéstől.⁹

3.1. Mélységi ellenőrzési tevékenység Fejér megye érintettségével¹⁰

3.1.1. Négymegyés mélységi ellenőrzés

A komplex ellenőrzési módszer alapjain született meg, 2020. január 18-án az ügynevezett négymegyés mélységi ellenőrzési tevékenység Pest, Fejér, Komárom-Esztergom, és Győr-Moson-Sopron Megyék bevonásával. A koncepció alapjait Milus Gábor r. ezredes a Komárom-Esztergom Megyei Rendőrfőkapitányság rendészeti főkapitány helyettese dolgozta ki. Az elgondolás alapja, hogy 24 órában, folyamatos tevékenységként kerüljenek ellenőrzésre azok az útvonalszakaszok, ahol az embercsempészek megjelennek a csempész tevékenység közben. Az ellenőrzésben a négy megye rendőri egységei minden szolgálati váltásban két-két fővel vesznek részt. Az ellenőrző csoport a RAPTOR fantázia nevet kapta, és megkezdődött a magyar rendőrség talán leghatékonyabb mélységi ellenőrzési tevékenysége, mely során egy év alatt, számos illegális bevándorlót és embercsempészt fogtak el.

Az ellenőrzésben részt vevő rendőri erők a szűrő kutató munka során gyanús járművet észleltek a fogalomban és azt a saját elhatározás alapján megkísérelték kivezetni, illetve megállítani. Az ellenőrzés a végrehajtásban résztvevő kollégák gyakorlati tapasztalataira, és megérzéseire egyaránt épült, valamint egyértelműen meghatározó, hogy a felfedező rendőri egység mit tapasztalt a felmerült gyanús gépkocsiban. (Ilyenek lehetnek gépkocsi típusa, forgalmi rendszáma, gépkocsivezető személye, utasok száma és kinézete stb.) Az ilyen, szűrőpróba szerű ellenőrzések eredményessége elenyésző volt

Az igazán sikeres elfogások a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: KR NNI), valamint a külső határos megyei rendőr-főkapitányságok bünyűgyi igazgatóságainak a jelzéseire épültek.

Cél a megyei rendőr-főkapitányságok területén megjelenő embercsempész tevékenységre történő, hatékony és gyors reagálás volt. A koncepció tovább fejlesztésének köszönhetően 2021. elejétől további kettő régióban is bevezetésre került a „négy megyés koncepció” igaz 3-3 Megyei Rendőrfőkapitányság bevonásával de megalakult a RAPTOR II és a RAPTROR III mélységi ellenőrző csoport.

3.1.2. A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság helye, szerepe és feladatai négymegyés ellenőrzési tevékenységben¹¹

Az Országos Rendőr-főkapitányság a 29000/890-34/2020. ált. számú átiratával 2020 februárjában elrendelte, hogy mélységi ellenőrzési feladatok végrehajtása érdekében a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságnak az M1-es autópálya meghatározott szakaszán a 24 órás lefedéssel folyamatos járőrszolgálat (2 fő, 1 db szolgálati gépkocsi) kell biztosítani. A

⁹ Vö. Balla József: A határellenőrzés ideiglenes visszaállításának követelményrendszere. In: Balla József – Kui László – Szatmári Adrienn – Szele Tamás – Vájlók László. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet 2018. 19. o.

¹⁰ Suszter Tamás: i.m. 29. o.

¹¹ Suszter Tamás: i.m. 54. o.

mélységi ellenőrzési feladatok végrehajtását a Komárom Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság által kidolgozott protokoll szerint hajtottuk végre.

A végrehajtásban résztvevő egységek kizárólagos feladata a bűnügyi információkra történő azonnali reagálással történő mélységi ellenőrzési feladatok folyamatos végrehajtása volt. Az elkészített és engedélyezett koncepció alapján az ellenőrzési feladatokat minden időszakban az ellenőrzésbe bevont rendőri szerv (a négy megyei rendőr-főkapitányság által kijelölt szolgálatonként 2-2 fő azaz összesen 8-8 fő) végrehajtásban résztvevő erői az autópályák pihenőhelyeiből és lehajtókról indulva, a nagyobb parkolóba történő kivezetés módszerével hajtja végre.

Az ellenőrzésben résztvevő erők lehetőség szerint minden esetben rendőri jelleggel nem rendelkező szolgálati gépkocsival látják el feladataikat. Az ellenőrzésben részt vevő rendőrök öltözete, 10M egységes rendészeti gyakorló öltözet, meghatározott esetekben (intézkedés közben, gépjárműből kiszállást követően) 08M jól láthatósági átvető volt. A szolgálati egységek a koronavírus elleni védekezését célzó felszereléssel is el kellett látni. A felszerelés, teljeszolgálati felszerelés volt. A kidolgozott protokoll alapján célszerű volt, hogy az az intézkedő rendőrök az egyenruházat felett civil jellegű kabátot viseljenek, hogy ezzel is csökkentsék a dekonspiráció veszélyét.

Az illegális migrációval összefüggő elfogások adatainak elemzése és a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda bűnügyi információi alapján az érintett megyei rendőr-főkapitányságok állománya által az M1 autópályán végrehajtott ellenőrzésekkel párhuzamosan szükségessé vált az egyéb alternatív útvonalakon demonstratív jellegű, mozgó ellenőrzések végrehajtása is.

A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság a korábbi elfogások és a kapott jelzések alapján ellenőrzés alá vonta az M6-os autópálya, M7-es autópálya Fejér megyei szakaszát az 1-es, a 6-os, a 7-es a 8-as főutak fejei megyei szakaszát, a 61-es, a 62-es, a 63-as a 64-es, és a 81-es főutak Fejér megyei szakaszait valamint több olyan alsóbb rendű útvonalat, melyeken embercsempész gépkocsik megjelenése volt várható a kiadott jelzés alapján. A végrehajtott ellenőrzések szinte mindegyikéről elmondható hogy pozitív eredménnyel zárultak. A kiadott jelzésre reagálva, az ellenőrzött gépjárművekben általában illegális migránsokat fedeztek fel és az embercsempész személye is elfogásra került.

2021-ben elmondható volt, hogy az embercsempész csoportok a gyors autópályák helyett egyre inkább a kockázatmentesebbnek tűnő mellék útvonalakat választották és egyre többször vetettek be alternatív szállítási eszközöket is.

A nem jelzés alapján végrehajtott, azaz kockázat elemzés mentén végzett mélységi ellenőrzési tevékenység során az alábbi járművekre fordítottak nagyobb figyelmet kollégáim:

- a német, osztrák, ukrán, bolgár, olasz honosságú járművek,
- a kombi vagy egyterű kialakítású közép- és felső-középkategóriás személygépjárművek, mikrobuszok,
- a lesötétített szélvédőkkel rendelkező gépjárművek,
- a szemmel láthatóan erősen megterhelt gépjárművek.

A mélységi ellenőrzési szolgálati feladatok ellátásáról a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságnak is, heti rendszerességgel „tapasztalati jelentést” kell készíteni, mely tartalmazza

- az ellenőrzésben résztvevők létszámát,

- a teljesített szolgálati órák és túlórák mértékét külön feltüntetve a 100%-os és 200%-os túlszolgálatok számát,
- a szolgálati gépjárművek futásteljesítményét, (megtett kilométer)
- a résztvevő állomány által jelzett javaslatokat, észrevételeket,
- ellenőrzött járművek számát, honosságát (magyar, uniós, 3. országbeli),
- a realizált illegális migrációval összefüggő jogsértő cselekményeket,
- az ellenőrzések végrehajtásával kapcsolatos jobbító szándékú észrevételeket, javaslatokat.¹²

A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság által végrehajtott mélységi ellenőrzések eredményességét mi sem mutatja jobban, hogy szükségessé vált a migrációs jellegű elfogások esetén szállítási, kísérési, illetve őrzési feladatok végrehajtására elkülönített „megerősítő egység” létrehozása. A Fejér Megyei Rendőrfőkapitány Rendészeti Helyettese 2021. február 01-jétől visszavonásig elrendelte, hogy 12 órás váltásokban – 24 órás lefedettséget biztosítva – álljon rendelkezésre egy 2 főből és 1 szolgálati gépjárműből álló egység úgy, hogy a saját szolgálati helyén lássa el a feladatait. Amennyiben migrációs jellegű elfogás miatt szállítási, kísérési, vagy őrzési feladatok merülnek fel megyei szinten, akkor ezek az egységek elvonásra kerültek az adott szervezeti elemtől a feladat ellátásának idejére. Összegezve megállapítható, hogy egy szolgálati időszakban tervezetten minimum 4 fő hajtott végre a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságon mélységi ellenőrzési és illegális migrációs feladatokat, amely havi szinten 280 főt jelentett 3360 órában.

3.2. A négy megyés mélységi ellenőrzésben részt vevő kollégák gondolatai, javaslatai ¹³

Fentebb részletesen igyekeztem bemutatni azt, hogy a protokoll szerint, hogy kell, illetve hogyan szélszerű végrehajtani az autópályákon illetve az egyéb forgalmas útszakaszokon az mélységi ellenőrzést, úgy hogy annak eredménye is legyen. A számadatokból egyértelműen látható, hogy márpedig van eredménye, de ennek köszönhetően az ember csempészek is egyre kockázatosabb manőverekkel, és egyéb trükkökkel kívánják kivonni magukat a rendőri intézkedések alól. Nem volt ritka az elfutás a megállítást után, a gépjárművel történő kitorés vagy a szimpla elhajtás, de sajnos ennél durvább eszközöktől sem riadtak vissza, az embercsempészek azért, hogy ne fogja el őket a rendőrség és ne kerüljenek előzetes letartóztatásba.

Fentiek tükrében, abban az időben egy rövid, és nem reprezentatív felmérést végeztem a végrehajtásban részt vevő kollégáim körében, akik elmondták gondolataikat, félelmeiket, és javaslataikat is, azért, hogy nagyobb kedvvel vegyenek részt ezekben a szolgálatokban. Az eredményes akciókban történő közreműködés és a sikerélmény nagyon motiválta őket.

A felvázoltak alapján az a kapott eligazítások jók, és mindenre kiterjedők voltak. Az eligazító parancsnok szinte mindenre felhívta az állomány figyelmét. Videokon, sematikus ábrákon szemlélték a feladat végrehajtását és a végrehajtás közben fellépő esetleges veszélyeket.

¹² Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság 11000/68/2020. ált. számon újabb intézkedési tervet készített az ellenőrzések végrehajtására, melyben már szerepel a kiegészítő útvonalak (M6 autópálya, 81-es számú főút) ellenőrzése is.

¹³ Suszter Tamás: i.m. 58. o.

Az eligazítás olyan részletes volt, hogy az elhangzottakat megjegyezni nem minden esetben lehetett. A kollégák észrevétele szerint legalább egy két három napos, gyakorlattal egybekötött oktatásra lett volna szükség. Az ellenőrzésben részt vevő állomány szolgálati gépkocsival ment az eligazítás helyére, ahol átvette az ellenőrzés során használt civil jellegű, de mobil megkülönböztető jelzésekkel felszerelt gépjárművet. A kollégák egyértelműen hiányolták az átadás átvétel dokumentációját.

A meghallgatott kollégák egyöntetű álláspontja az, hogy segítőként vettek részt a feladatban, de gyakorlatilag a legnehezebb és a legveszélyesebb feladatot kellett végezniük, olyan sebesség mellett, mellyel nem minden nap közlekedtek. Erre a feladatra nem volt felkészítve senki az állományban, álláspontjuk szerint ez speciális vezetéstechnikai tudást igényelt volna.

Az emelt szintű vezetéstechnikai képzést kellett volna ötvözni a nagy sebességű technikai képzéssel olyan feladatokat is figyelembe véve, hogy konvojban történő megállítás, és lövedékálló mellényben történő vezetés. A riasztás során lövedékálló mellényt kellett viselni, ebben a vezetés igen komoly képzést igényelt volna, mivel korlátok közé szorult a kolléga, hiszen a merev lövedékálló anyag bekorlátozta a mozgását, a komfortját elveszítette.

A kollégák álláspontja az volt, hogy a feladatra igénybe vett szolgálat gépkocsik nem voltak alkalmasak arra, hiszen azok sima széria járművek voltak, melyek nem rendelkeznek sem első, sem hátsó vagy akár oldalsó megerősítéssel sem azokra az esetekre, ha az embercsempész úgy gondolja kitor a gépkocsijával. A kollégák jelezték, hogy a jelzés után az ellenőrizni kívánt jármű megközelítése érdekében a megengedett legnagyobb sebességet nem egy esetben jóval túl kellett lépni, ami akár a 200 Km/h-t is meghaladta, de a téli gumik csak 200 km/h-s sebességre voltak hitelesítve.

A kollégák további problémaként vázolták fel azt, hogy az M1 –es autópályán a forgalom minden időszakban hatalmas volt és az ellenőrzés megkezdése után is veszélyben érezték magukat a pályatesten illetve annak környezetében.

Össességében elmondható, hogy a kollégák jelentős része nem érezte magát felkészültnek és felkészítettnek az ilyen típusú ellenőrzések végrehajtására. Tapasztaltam, hogy volt ki annyira félt ettől a szolgálattól, hogy inkább több másik szolgálatot is vállalt, hogy ebben ne kelljen közreműködnie.

3.2.1. Statisztikai adatok, eredmények¹⁴

	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ¹⁵
FMRFK által elfogott irregális migráns	8	32	22	38	193	92
FMRFK által elfogott embercsempész	4	6	0	3	20	12

¹⁴ RZS NEO Határrendészeti modul adatok 2021. április 6.

¹⁵ 2021. március 31-ig kinyert adatok

4. Következtetések levonása¹⁶

A fenti adatokból egyértelműen jól átszik, hogy az alkalmazott és bevezetett „négymegyés koncepció” elérte és beváltotta a hozzá fűzött reményeket, hiszen bevezetése óta egyértelműen és jelentős számban nőtt az elfogott illegális migránsok és embercsempészek szám is. Vannak azonban olyanok is, akik kritikusan álltak a koncepció sikerei előtt és egyértelműen azt hangoztatták, hogy a mélységi ellenőrzés sikerét minden esetben azt elősegítő és támogató bűnügyi információk határozzák meg. A bűnügyi jelzések és információk soron kívüli ismerete nélkül az akciók kockázatelemzésen alapuló ellenőrző munkává silányultak vissza, azaz eredménytelenek voltak vagy csekély eredménnyel jártak.

¹⁶ Suszter Tamás: i.m. 61. o.